

N:o 31.

Ank. till Riksd. Kansli d. 23 Febr. 1869, kl. 6 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående afsöndring af jord från militieboställslägenheterna Sjöleden och Lökshuset samt bostället Tostarp, för att tilläggas exercisfältet Ljungbyhed.

(I. A.)

Sedan Kongl. Maj:t och Kronan, genom de enligt Kongl. Brevet den 28 December 1861 godkända egobyten, kommit i besittning af de såsom exercisfält för Skånska kavalleri-regementena och norra Skånska infanteri-regementet samt vid större öfningsläger begagnade Ljungby och Bonarps hedar i norra Åsbo härad af Christianstads län, dock endast såvidt anginge en del af fältet, eller omkring 550 tunnland, på det sätt att vid nämnda egoutbyten denna mark tillfallit vissa under Skånska hussar-regementet och norra Skånska infanteri-regementet indelade militieboställen, hvilkas hedlotter nu, på grund af särskilda dels före och dels efter egoutbytena mellan f. d. Krigs-kollegium eller Arméförvaltningen och vederbörande ingångna arrendekontrakt, äro mot viss ersättning från statsanslaget å Fjerde Hufvudtiteln för indelta arméens vapenöfningar, till begagnande för sådant ändamål upplätta; så hade enligt hvad af ofvanberörda, under den 31 December nästlidet år till Riksdagen aflättna, och uti 1:sta Samlingen af Bihanget till dess Protokoll under N:o 3 intagna nådiga Proposition inhemtas, Arméförvaltningen, uti underdånig skrifvelse af den 6 November 1868, förmält, att svårighet visat sig allt mera möta att vid de tillfällen, då förnyelse af dylika arrendekontrakt ifrågakomme, kunna med ömsidig belåtenhet härom träffa aftal, i synnerhet som jorden å exercisfältet, ehuru

af mager beskaffenhet, dock kunde till odling begagnas; af hvilken anledning, och då, bland berörda arrendekontrakt, de som varit afslutade med förra egeren af de hedlotter, som nu tillhörde f. d. regementsqvartermästare-boställsdelarne under Skånska hussar-regementet Sjöleden och Lökshuset N:is 1 och 2, ett fjerdedels mantal, samt andra majorsbostället vid norra Skånska infanteri-regementet Tostarp N:o 2, ett halft mantal, snart tilländaginge, Arméförvaltningen låtit genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Christianstads län i vederbörlig ordning uppskatta nyssnämnda jord, i ändamål att väcka underdånigt förslag om jordens skiljande från bostälLENas öfriga egor, till vinnande af ostörd dispositionsrätt deröfver för ofvan uppgifna ändamål, mot det att en årlig afgäld finge, såsom ersättning för den genom jordafsöndringen uppkommande minskning i bostälLENas afkastning, till vederbörande erläggas.

Af det protokoll angående berörda jorduppskattning, som Arméförvaltningen till Kongl. Maj:t öfverlemnadt, inhemtades, på sätt uti den nådiga Propositionen vidare omförmäles:

vidkommande först boställsdelarne Sjöleden och Lökshuset, hvilka för närvarande vore af Boställsdirektionen utarrenderade till Regementskommissarien Borgström, att hithörande hedlotter, upptagna i protokollet att utgöra omkring 128 tunnland af boställsjordens hela areal 199 tunnland, ansetts af förrättningsmännen kunna vid odling lemna en behållen årlig afkastning af 384 R:dr, hvilket belopp, med tillägg af 87 R:dr 38 öre, för den händelse de å hedlotten belöpande onera skulle från stamhemmanet framgent utgå, eller tillhopa 471 R:dr 38 öre, borde bestämmas såsom årlig afgäld för ifrågavarande 128 tunnland hedmark, om densamma blefve boställsdelarne fränskiljd; samt

beträffande majorsbostället Tostarp, som, enligt särskildt nådigt tillstånd, vore af Boställsdirektionen för indelningshafvarens räkning utarrenderadt, och hvars hela jordareal uppgifvits till omkring 368 tunnland, deraf 93 tunnland hedlott, att årliga afgälden för sistnämnda jord, i fall den afsöndrades, borde med tillägg af värdet å de på hedlotten belöpande onera, fastställas till 353 R:dr 91 öre om året;

öfver hvilka jorduppskattningar vederbörande Chefsembeten, Boställs- och Lönings-direktioner samt arrendatorer och, hvad särskildt angår bostället Tostarp, jemväl boställshafvaren, varit hörde och förklarat sig icke hafva något att mot hedlotternas afsöndring för den vid uppskattningsförrättningen beräknade årliga afgäld erinra, utom det att arrendatorn af förstnämnda boställslägenheter, Regementskommissarien Borgström, förbehållit sig få från afsöndringen undantaga omkring 10 tunnland odlad och bebyggd samt af torpare innehafven hedmark, som vore belägen å nordöstra sidan af exercisfältet, mot skäligt afdrag å den för hela jorden beräknade afgäld, hvilket förbehåll blifvit af vederbörande boställs- och lönings-direktioner tillstyrkt.

I anledning här af och jemte upplysning tillika, att arealen af de ifrågavarande hedlotterna rätteligen utgjorde, under bostället Tostarp 93 tunnland 14,2 kappland, och under boställsdelarne Sjöleden och Lökshuset 130 tunnland 30,3 kappland, den odlade men ännu ej uppmätta jorden deruti inbegripen, hade Arméförvaltningen, med öfverlemnande af en croquis öfver Ljungby och Bonarps exercisfält, utvisande belägenheten af meranämnda hedlotter, hos Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att, enär dessa delar af fältet vore för vapenöfningarne derstädes behöfliga, samt jordens bibehållande under fri disposition för sådant ändamål genom dess fortsatta öfvertagande på arrende under vissa år i sender sannolikt skulle, utom andra olägenheter, medföra en kostnad, öfverstigande den hvartill årliga afgälden för samma jord, om den från boställslägenheterna afsöndrades, nu blifvit uppskattad, Kongl. Maj:t tacktes genom nådig Proposition till Riksdagen föreslå, att, på sätt Rikets Ständer år 1860, enligt Kongl. Brevet den 3 April samma år, medgifvit i afseende å boställsjord, som erfordrats till utvidgande af Jemtlands fältjägarcorps' mötesplats å Frösön, de andelar af exercisfältet Ljungbyhed, hvarom här är fråga, nemligen 93 tunnland 14,2 kappland, tillhörande majorsbostället Tostarp, samt, med undantag endast af omkring 10 tunnland odlad mark, 130 tunnland 30,3 kappland, tillhörande f. d. regements-quartermästareboställsdelarne Sjöleden och Lökshuset, måtte få, till begagnande för arméens vapenöfningar från och med år 1870, från boställslägenheterna afsöndras, mot en årlig afgäld till vederbörande, efter de vid uppskattningen följda grunder, af 355 R:dr 24 öre för den förre och 480 R:dr 22 öre för den sednare jorden, med afdrag likväl härifrån af det belopp, som motsvarade den uppodlade markens areal, onera för hedlotterna uti dessa vederlag inberäknade, samt att de härför erforderliga beloppen måtte få utgå från statsanslaget för indelta arméens vapenöfningar; och enär läget af ifrågavarande, till afsöndring från boställena föreslagna jordområden, enligt hvad den handlingarna vidfogade croquis öfver exercisfältet närmare utvisade, vore sådant, att, för fältets begagnande i hela dess utsträckning, full dispositionsrätt öfver nämnda jordområden erfordrades; så ehuru, efter derom meddelad upplysning, de nuvarande arrendeavgifterna för dessa områden, på grund af kontrakt den 18 Oktober 1842, endast utgjorde för boställsdelarne Sjöleden och Lökshuset 145 R:dr 31 öre och för bostället Tostarp 44 R:dr 52 öre, eller tillhopa 189 R:dr 83 öre årligen, har Kongl. Maj:t likväl, med afseende derå att blifvande arrendeavgifter för samma jordområden, vid nu gällande arrendekontrakts utgång, sannolikt skulle betingas minst till den nu i vederbörlig ordning uppskattade afgäld samt i framtiden till ännu högre belopp, föreslagit Riksdagen, i enlighet med hvad Arméförvaltningen hemställt, att ifrågavarande andelar af exercisfältet Ljungbyhed, nemligen 93 tunnland 14,2 kappland, tillhörande

hörande majorsbostället Tostarp samt, med undantag af 10 tunnland odlad mark, 130 tunnland 30,3 kappland tillhörande f. d. regementsqvartermästare-boställsdelarne Sjöleden och Lökshuset, må, till begagnande för arméens vapenöfningar från och med år 1870, från boställslägenheterna få afsöndras, mot årlig afgäld till vederbörande, efter de vid uppskattningen följda grunder, af 335 R:dr 24 öre för den förra och 480 R:dr 22 öre för den sednare jorden, med afdrag likväl härifrån af det belopp, som motsvarar den uppodlade markens areal, onera för hedlotterna uti dessa vederlag inberäknade, samt att de härför erforderliga beloppen finge utgå från statsanslaget till indelta arméens vapenöfningar.

Stats-Utskottet, till hvilket denna nådiga framställning blifvit remitterad, har detta ärende till behandling förehaft, dervid Utskottet tagit kännedom af såväl ofvanberörda uppskattningsinstrument som öfriga frågan rörande handlingar, hvaraf Utskottet, bland annat, inhemtat: att, genom kontrakt af den 18 Oktober 1842 emellan Kronan och samtliga delegarne i exercisfältet Ljungby och Bonarps hed, dessa sednare till Kronan under arrende på 25 år, räknadt från den 1 Januari 1844 till samma dag 1869, upplåtit nämnda fält emot en årlig arrendeavgift af 16 skillingar banko eller 50 öre för tunnlandet, till hvilket belopp arrendeavgiften för den från ofvannämnda boställen upplåtna jord, eller så kallade hedlotter, uti uppskattningsinstrumentet äfven uppgifves uppgå; att, enligt kontrakt den 8 Juli 1845, regementsqvartermästare-boställsdelarne N:is 1 och 2 $\frac{1}{4}$ mantal Sjöleden och Lökshuset blifvit å arrende upplåtna under 30 års tid, räknadt från midfastan 1846 till samma tid 1876 emot ett årligt arrende i spanmål af 14 tunnlor, hälften råg och hälften korn, att af arrendatorn lösas med penningar efter medelvärdet af de 5 nästföregående årens markegång, med tillagd forsellön efter författningarne, samt dessutom en årlig kontant penningavgift af 27 R:dr 40 sk. 4 rst. banko; att Kongl. Maj:t, enligt nådigt bref den 27 Mars 1857, medgifvit, att bostället Tostarp finge för en tid af 15 år, räknadt från midfastan år 1858, för indelningshafvarens räkning utarrenderas vid behörigen kungjord auktion, som inför regementets boställsdirektion skulle hållas; att på grund af det arrendekontrakt, som angående nyssnämnda boställe under den 14 Oktober 1857 blifvit upprättadt och om hvars innehåll Utskottet för öfrigt saknar kännedom, arrendatorn, enligt hvad boställsdirektionen uti en handlingarne vidfogad skrift uppgifvit, vore pligtig att, när det angående hedlotterna upprättade aftal tilländaginge, ånyo upplåta desamma till Kronans begagnande under den återstående arrendetiden (från den 1 Januari 1869 till midfastan 1873) mot lika ersättning, som egare af hedlotter sig betingade; att enligt uppskattningsinstrumentet de till boställsdelarne Lökshuset och Sjöleden hörande hedlotter till största delen bestodo af mager sandjord på grusbotten, samt att någon jemförelse emellan afkastningen utaf dessa hedlotter och boställsdelarnes öfriga egor svårigen kunde ega rum, enär hed-

lotterna icke lemnat någon sådan utöfver 50 öre för tunnlandet samt ett magert bete åt några får, svin eller gäss; att förrättningsmännen för erhållande af ett resultat uppskattat hedlotterna till 50 R:dr tunnlandet och ansett att 6 procent derå motsvarade den behållna årliga afkastning, som *en odlare* af hedlotterna borde kunna påräkna; att uppskattningsvärdet för de till boställsdelarne Löks-
huset och Sjöleden hörande hedlotter, som antagits utgöra endast 128 tunnland, således uppgått till 6,400 R:dr, medan taxeringsvärdet för hela dessa boställsdelar, hvilka dessutom hade 71 tunnland åker, äng och skogsmark, utgjorde endast 5,000 R:dr, och att de å dessa hedlotter belöpande årliga onera ansetts uppgå till icke mindre än 87 R:dr 38 öre; att den till bostället Tostarp hörande hedmark, som antagits utgöra 93 tunnland, likaledes bestode af sandmylla, något djupare än Sjöledens och Lökshusets, dock äfven på grusbotten; att denna hedmark, efter samma beräkningsgrund som föregående, blifvit uppskattad till 4,650 R:dr, under det hela bostället, som innehölle en areal af 368 tunnland, vore bevillningstaxerad till 15,000 R:dr; att behållna afkastningen utaf hedlotterna likaledes ansågs motsvara 6 procent å värderingssumman 4,650 R:dr och således uppgå till 279 R:dr, samt att af boställets onera ansågs böra å hedlotterna belöpa 74 R:dr 91 öre.

I följd af en så beskaffad uppskattning skulle den årliga afgälden eller arrendet för ifrågavarande hedlotter, som hittills utgjort 50 öre för tunnlandet, hädanefter uppgå till mer än 7 gånger så stort belopp, under det arrendeafgiften för Kronans egendomar i allmänhet icke i väsentlig mån tillväxt, och arrendatorn af boställsdelarne Lökshuset och Sjöleden skulle af Kronan såsom afgäld för de derifrån upplåtna hedlotterna, hvilka, för att döma efter uppskattningsmännens utsago, synas vara af särdeles dålig beskaffenhet, årligen erhålla nära dubbelt så stort belopp, som arrendet för hela boställsdelarne antagligen utgör. Dessa förhållanden äro af den beskaffenhet, att Utskottet icke torde behöfva ingå i närmare granskning af uppskattningen, hvars godkännande Utskottet icke kan tillstyrka. Emot afsöndringen af ifrågavarande mark, hvilken upplysts vara för det uppgifna ändamålet erforderlig, har Utskottet deremot icke funnit något att erinra, men föreställt sig, att det lämpligaste sättet derfor vore, att vid förnyad utarrendering af ifrågavarande boställen, som inom icke aflägsen tid kommer att ega rum, hedlotterna för Kronans räkning undantagas. Skulle i öfverensstämmelse med det beslut, Riksdagen i fråga om de allmänna grunderna för försvarsväsendets ordnande år 1867 fattat, boställena då hafva blifvit till Statsverket indragna, så behöfver någon ersättning för den upplåtna marken icke ifrågakomma, men i annan händelse torde billig godtgörelse derfor böra till vederbörande utgå. Under tiden torde svårighet icke möta för markens upplåtande på vida billigare vilkor än de nu föreslagna eller mot en ersättning, lämpad

i skäligt förhållande till de af boställena utgående arrenden och den upplåtna markens nuvarande beskaffenhet och afkastning, jemförd med de öfriga egornas.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet hemställa,

att Riksdagen måtte på det sätt Kongl. Maj:ts förevarande nådiga framställning bifalla, att ifrågavarande hedlotter väl må från ofvannämnda boställen få afsöndras, dock icke emot den nu föreslagna afgälden, utan mot ersättning till det belopp, som Kongl. Maj:t med hänsyn till arrendet för boställena och hedlotternas nuvarande beskaffenhet kan finna godt tillsvidare och intildess boställena möjligen blifvit till Statsverket indragna medgifva, till utgående från statsanslaget till indelta arméens vapenöfningar

Stockholm den 23 Februari 1869.

På Utskottets vägnar:

Arvid Fr:son Posse.

Ordförande.
